

ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

ДИПЛОМНА РОБОТА

освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

на тему:

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(на матеріалах філії «Шепетівська ДЕД» дочірнього підприємства
«Хмельницький облавтодор» ВАТ «Державна акціонерна компанія
«Автомобільні дороги України»)

Виконав: студент напряму
6.030509 «Облік і аудит»

Безошук Ігор Сергійович

Керівник: доцент Семенишена Н.В.

Рецензент: доцент Коваль Н.В.

Протокол № __ від «__» _____ 2016 р.

Оцінка: національна шкала _____

кількість балів _____ ECTS _____

Секретар ДЕК Чижевська О.М.

м. Кам'янець-Подільський,
2016 р

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Визначення витрат та основні вимоги до їх визнання та оцінки	6
1.2. Класифікація витрат як основа побудови їх обліку та аналізу	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФІЛІЇ «ШЕПЕТІВСЬКА ДЕД»	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	23
2.2. Первинний облік витрат операційної діяльності	36
2.3. Синтетичний та аналітичний облік витрат операційної діяльності	44
2.4. Відображення операцій з витратами операційної діяльності у фінансовій звітності	49
2.5. Система внутрішнього контролю на підприємстві	57
2.6 Основні напрямки удосконалення обліку витрат операційної діяльності	61
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФІЛІЇ «ШЕПЕТІВСЬКА ДЕД»	65
3.1. Аналіз динаміки, складу і структури витрат операційної діяльності	65
3.2. Параметричний аналіз витрат операційної діяльності	73
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах формування та поглиблення ринкових відносин результати роботи будь-якого підприємства, його конкурентоспроможність залежать від обсягів понесених витрат та їхньої ефективності. Актуальність дослідження питань обліку витрат безумовно пов'язана з реальним бажанням підприємницького сектору максимізувати прибуток від операційної діяльності не через підвищення цін або масштабів виробництва, а саме за рахунок зменшення обсягів витрат. При цьому, їх аналіз є основним елементом, застосування якого забезпечує розуміння доцільності і обґрунтованості виникнення витрат та дозволяє виявляти об'єктивні резерви зниження витрат.

З'ясуванню природи, умов виникнення, форм, видів, оцінки, механізмів формування і відображення в обліку та аналізу витрат операційної діяльності приділили значну увагу у своїх працях як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Зокрема вагомий внесок у дослідження сутності, організації і методики обліку та аналізу витрат, управління ними внесли такі українські вчені: Кафка С. М., Перемозова І. В., Пилипів Н. І., Макроусова Т. О., Чухліб О. А., Свідрик Т. І., Кашканов А. А., Семчук О. Я., Костецька Н. І., Дмитренко Е. Д., Безверха О. Г., Атамас П. Й., Батенко Л. П., Голов С. Ф., Нападовська Л. В., Пушкар М. С., Сопко В. В. та ін. Серед зарубіжних авторів ці проблеми знайшли відображення в наукових працях П. С. Безруких, І. М. Белого, В. А. Бунімовича, Д. В. Денискіна, К. Друрі, В. Б. Івашкевича, І. Я. Ламикіна, П. П. Новіченка, С. С. Сатубалдіна, М. Д. Свиргуна, І. С. Чупака, А. Д. Шеремета та інших.

Мета дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних, методичних і практичних питань обліку і аналізу витрат операційної діяльності на підприємстві.

Виходячи із мети дослідження *основними завданнями* роботи є:

- визначити економічну сутність, дослідити порядок визнання та оцінки витрат операційної діяльності;

- визначити класифікацію витрат операційної діяльності;
- дослідити загальну організаційно-економічну характеристику філії «Шепетівська ДЕД»;
- уточнити наявну систему організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку витрат операційної діяльності на підприємстві;
- дослідити та узагальнити особливості обліку і аналізу витрат операційної діяльності на підприємстві;
- розробити шляхи удосконалення методики обліку та аналізу витрат операційної діяльності суб'єкта господарювання;
- дослідити організаційно-правові основи охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях на підприємстві.

Об'єктом дослідження є діюча система обліку і аналізу витрат операційної діяльності та організація охорони праці на філії «Шепетівська ДЕД».

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, організаційно-практичні аспекти бухгалтерського обліку та економічного аналізу витрат операційної діяльності.

Базою дослідження в даній роботі є філія «Шепетівська ДЕД» дочірнього підприємства «Хмельницький облавтодор» відкритого акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України».

Підприємство знаходиться в Хмельницькій області м. Шепетівка по вулиці Червона, 7.

Філія є відособленим підрозділом дочірнього підприємства «Хмельницький облавтодор» відкритого акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України», не є юридичною особою, діє відповідно до чинного законодавства і Положення.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік і аналіз витрат операційної діяльності та охорону праці, офіційні статистичні матеріали, методичні матеріали.

Фактологічною основою дослідження є матеріали первинного, аналітичного і синтетичного обліку, виробничі звіти, фінансова звітність філії «Шепетівська ДЕД» за 2014-2015 роки, внутрішні нормативні положення, інструкції і документи з питань охорони праці.

Методи дослідження. В основу дослідження покладено основні принципи діалектичного методу, який передбачає вивчення економічних явищ і процесів у їх взаємозв'язку та взаємообумовленості, відображаючи в результаті об'єктивні закони дійсності. В межах цього методу використано два базових методи – індукція та дедукція. При розкритті змісту категорії «витрат» та визначенні їх місця в сучасній системі управління підприємством застосовано метод системного підходу. При дослідженні витрат операційної діяльності як об'єктів обліку та аналізу використано такі аналітичні прийоми: балансовий метод, метод ізольованого впливу чинників, графічний, групування, індексний, методи статистичного і порівняльного аналізу, методи факторного аналізу, моделювання та прогнозування. Головні висновки сформульовано на базі методів системного аналізу та наукової абстракції.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 80 найменувань, додатків.

ВИСНОВКИ

Під час написання даної роботи виконано поставлені завдання, а саме: розкрито економічну сутність витрат операційної діяльності, досліджено їх порядок визнання та оцінку; визначено класифікацію витрат операційної діяльності; досліджено загальну організаційно-економічну характеристику філії «Шепетівська ДЕД», її стан первинного, синтетичного та аналітичного обліку витрат операційної діяльності; проведено аналіз динаміки, складу і структури витрат операційної діяльності, а також їх параметричний аналіз; вивчено та висвітлено особливості організації та управління охороною праці філії «Шепетівська ДЕД».

1. Проаналізувавши підходи до визначення поняття «витрати» встановлено, що більшість авторів вважає, що під поняттям «витрати» слід розуміти використання трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів в господарській діяльності суб'єктами господарювання. Деякі автори зазначають, що дані використані ресурси обліковуються та плануються як собівартість продукції. При дослідженні поняття «затрати» встановлено, що однозначної позиції також не існує. Зокрема, ряд економістів під поняттям «затрати» розуміють використання ресурсів, доповнюючи, що використання здійснюється в грошовій формі, а інші додають цільовий характер використання.

2. В економічній літературі існують різні підходи щодо класифікації витрат. У вітчизняних вчених-економістів класифікація витрат підприємств торгівлі орієнтована на приближеність до потреб обліку, планування і звітності, та до потреб зовнішніх користувачів. Узагальнивши існуючі підходи щодо визначення витрат та їх класифікації вважаємо, що не слід віддавати перевагу одному автору, а розглядати різні джерела їх походження, які взаємно не виключають, а доповнюють один одного. Загалом можна зробити висновок, що розроблені класифікації витрат є дуже детальними та відповідають вимогам філії «Шепетівська ДЕД».

3. Ведення бухгалтерського обліку у філії «Шепетівська ДЕД» покладено на бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером. У філії «Шепетівська ДЕД» застосовують журнально-ордерну форму ведення бухгалтерського обліку та централізовану форму організації економічного аналізу, оскільки даним видом аналізу займається в основному провідний економіст.

Ведення бухгалтерського обліку у філії «Шепетівська ДЕД» здійснюється відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій ПАТ «ДАК «Автомобільні дороги України», який складений з врахуванням специфіки діяльності підприємства.

4. Дослідивши первинний облік операційних витрат філії «Шепетівська ДЕД», варто зауважити, що він ведеться з використанням таких документів: рахунків, товарно-транспортних накладних, видаткових накладних, шляхових листів вантажного автомобіля, актів списання, розрахунково-платіжних відомостей, виписок банку, розрахунків амортизації, звітів про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт, видаткових касових ордерів, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), платіжних доручень, податкових розрахунків та ін.

Для обліку і узагальнення інформації про витрати підприємства на філії «Шепетівська ДЕД» використовуються рахунки 9 класу. Для обліку та узагальнення інформації про собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на філії «Шепетівська ДЕД» використовують рахунок 90 «Собівартість реалізації» в розрізі субрахунків: 902 «Собівартість реалізації товарів» та 903 «Собівартість реалізації робіт, послуг». Облік операційних витрат за елементами ведуть також з використанням рахунків 9 класу, а саме з використанням рахунків 91, 92, та 94 з подальшим аналізом та перегрупуванням за економічними елементами.

Для відображення витрат операційної діяльності у фінансовій звітності у філії «Шепетівська ДЕД» передбачена форма №2-к «Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

5. Серед форм податкової звітності, де наводяться показники витрат операційної діяльності, у філії «Шепетівська ДЕД» виділяють наступні: податкова декларація з податку на прибуток та податкова декларація з ПДВ. Серед статистичної звітності філії «Шепетівська ДЕД», де наводяться дані витрати операційної діяльності, виділяють форму № 1-підприємство «Структурне обстеження підприємства».

6. В основі аналізу витрат операційної діяльності лежить спроба забезпечити всебічною інформацією про фінансово-економічні результати, які підприємство досягнуло протягом тривалого часу з метою оптимізації управлінських процесів та пошуку резервів економії витрат.

Проведений структурно-динамічний аналіз операційних витрат філії «Шепетівська ДЕД» за 2014-2015 роки показав, що загальна сума витрат операційної діяльності за аналізований період має зростаючу тенденцію, а саме на 1854,5 тис.грн. або на 32,07%, що пояснюється постійним нарощенням обсягів виробництва та реалізації, а також тим, що з кожним роком вартість ресурсів задіяних у процесі виробництва зростає і підприємству доводиться платити більше.

Основною причиною суттєвого збільшення загальної величини операційних витрат у 2015 році стало значне зростання величини матеріальних витрат на 1609,8 тис.грн. або на 60,49%.

Елемент витрат на оплату праці підвищився на 145,5 тис.грн. або на 7,89%. Дані зміни можна пояснити коливанням середньооблікової чисельності працівників та щорічним підвищення фонду оплати праці на підприємстві. Дана тенденція пояснює і динаміку зміни елемента відрахувань на соціальні заходи, а саме зростання на 54,0 тис.грн. або на 8,13%.

Спадаюча динаміка зміни амортизаційних відрахувань із 268,5 тис.грн. у 2014 році до 264,2 тис.грн. у 2015 році (або на 1,6%) відображає ефективне та раціональне використання підприємством основних фондів в часі та по потужності. Дані зміни досягнуті за рахунок модернізації та придбання нового

обладнання, покупку якого у 2015 році здійснила філія «Шепетівська ДЕД», що відображено у її балансі.

В 2015 році величина інших операційних витрат збільшилася на 49,5 тис.грн. або на 14,40% порівняно з 2014 роком.

Що стосується структури елементів операційних витрат, то слід зауважити, що протягом двох років особливих змін вона не зазнала. Найбільшу питому вагу в структурі витрат операційної діяльності мають матеріальні витрати, які по роках становлять: в 2014 році – 46,03%, у 2015 році – 55,93%, де збільшилась питома вага на 9,9 відсоткових пункти. По всіх інших елементах операційних витрат також відбувалося зниження питомої ваги, а саме питома вага витрат на оплату праці зменшилася на 5,84 відсоткових пункти, відрахувань на соціальні заходи на 2,08 відсоткових пункти, амортизації на 1,18 відсоткових пункти. Зниження питомої ваги інших операційних витрат (хоча сума збільшувалась) за період на 0,8 відсоткових пункти свідчить про оптимізацію використання витрат даного елементу.

7. Для проведення параметричного аналізу було використано наступні показники: коефіцієнт рентабельності операційних витрат; коефіцієнт покриття операційних витрат; коефіцієнт окупності операційних витрат; коефіцієнт покриття реалізованих операційних витрат; коефіцієнт окупності реалізованих операційних витрат.

Оскільки підприємство має збитки та є неприбутковим, то його можна вважати нерентабельним. Проте розрахований коефіцієнт збитковості операційних витрат свідчить про позитивні зміни, адже у 2015 році він зменшився на 0,05 або на 55,56%. Це в основному відбулося за рахунок значного зменшення суми збитку від операційної діяльності, а саме на 145,5 тис.грн. або на 29,61%.

Коефіцієнт покриття операційних витрат показує, що за рахунок 1 грн. операційних витрат реалізувалося 0,95 грн. продукції. Проте даний коефіцієнт мав позитивну тенденцію до збільшення на 0,05 або на 5,56%.

Коефіцієнт окупності операційних витрат є оберненим до коефіцієнта покриття операційних витрат, відтак позитивна тенденція – до зменшення, що і відбулося в 2015 році. Даний коефіцієнт знизився на 0,06 або на 5,41%.

Коефіцієнт покриття реалізованих операційних витрат протягом 2014-2015 років зріс на 0,05 або на 5,32%. Значення цього показника також є свідчення нерациональності діяльності, оскільки чистий дохід неповністю покриває собівартість реалізованої продукції. Обернений показник – коефіцієнт окупності реалізованих операційних витрат зменшився на 0,06 або на 5,66%.

8. В даній роботі висвітлено результати вивчення організації та управління охороною праці у філії «Шепетівська ДЕД», відображено організацію безпечних умов праці на підприємстві та організаційні заходи із забезпечення пожежної безпеки, наведено розрахунок економічної ефективності заходів щодо поліпшення умов праці на робочих місцях.

9. Основними шляхами удосконалення витрат операційної діяльності є:

- 1) автоматизація обліку витрат операційної діяльності, так як вона вимагає великих затрат робочого часу;
- 2) заміна пустографок документами, які відповідають чинному законодавству;
- 3) оперативне управління, контроль за наявністю витрат операційної діяльності;
- 4) розробка нових форм документів, які були б зручними при використанні на певному підприємстві;
- 5) максимальна централізація обліку витрат операційної діяльності;
- 6) застосування більш прогресивних методів обліку витрат операційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 року №2695-XII (2695-12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Порядок подання фінансової звітності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – №55. – С. 9-11.
5. План рахунків та інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року №88 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року №73 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року №628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Бандрівська, Г. В. Сучасна практика організації обліку витрат на підприємствах роздрібної торгівлі [Текст] / Г. В. Бандрівська // Економіст. – 2011. - № 4. – С. 16-19.
12. Бандура, З. Л. Інформаційне забезпечення управління витратами: необхідність, достатність, активізація за рівнями управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/14_1/220_Bandura_14_1.pdf.
13. Білуха, М. Т. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : [підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп.] / М. Т. Білуха. – К. : Київський державний торгово-економічний університет, 2006. – 692 с.
14. Бланк, І. О. Фінансовий механізм управління ефективністю операційних витрат виробництва [Текст] / І.О.Бланк // Фінанси України. – 2002. – №8. – С. 25-27.
15. Бондарева, Т. Г. Бухгалтерський облік [Текст] : [навч. посіб. для студ. за напрямом 6.030504] / Т. Г. Бондарева, І. П. Нагавичко. – Рівне : НУВГП, 2013. – 200 с.
16. Болюх М. А. Економічний аналіз [Текст] : [навч. посібник] / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов; за заг. ред. М. Г. Чумаченка. — К. : КНЕУ, 2003. — 556 с.
17. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : [підручник. – 8-е вид., перероб. і доп.] / Під заг. ред. професора Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с.

18. Волкова, М. В. Методичне забезпечення функціонування системи обліку витрат на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/Vestnik/2010_6/stati/Volkova.pdf.
19. Гандзюк, М. П. Основи охорони праці [Текст] : [підручник] / Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. – К. : Каравела, 2004. – 408 с.
20. Гогіташвілі, Г. Г. Системи управління охороною праці [Текст] : навч. посібник / Г. Г. Гогіташвілі. – Львів : «Афіша», 2002. – 320 с.
21. Голов, С. Ф. Фінансовий та управлінський облік [Текст] : підручник / Голов С. Ф., Єфименко В. І. – К. : ТОВ «Автоінтерсервік», 2006. – 544 с.
22. Гончаров, С. М. Тлумачний словник економіста [Текст] / С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір. – Рівне : НУВГП, 2008. – 268 с.
23. Грабовецький, Б. Є. Економічний аналіз [Текст] : навчальний посібник / Грабовецький Б. Є. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 256 с.
24. Грещак, М. Г. Управління витратами [Текст] : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. – К. : КНЕУ, 2002. – 131 с.
25. Деревій, В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні [Текст] / В. Деревій / Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №4. – С. 42–47.
26. Економічний енциклопедичний словник: том 1 [Текст] / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устинко, С. І. Юрій. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.
27. Євдошак, В. І. Шляхи удосконалення обліку і аналізу витрат в сучасних умовах господарювання [Текст] / В. І. Євдошак, М. С. Грінчак // Фінанси України. – 2011. – №8. – С. 68-74.
28. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці [Текст] : підручник / В. Ц. Жидецький, Г. Г. Гогіташвілі, І. І. Даценко, Б. С. Штангрет. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2006. — 336 с.
29. Журавель Г. П. Облікова політика підприємства в ринкових умовах [Текст] : навч. посібник / Г. П. Журавель, В. Б. Клевець, П. Я. Хомин. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 320 с.

30. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 715 с.
31. Іванюта П. В. Управління ресурсами та витратами [Текст] : навчальний посібник / Іванюта П. В. – К. : КНЕУ, 2011. – 316 с.
32. Лишиленко, А. В. Бухгалтерський облік [Текст] : навчальний посібник / Лишиленко А. В. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 670 с.
33. Керб, Л. П. Основи охорони праці [Текст] : навчальний посібник / Керб Л. П. – К. : КНЕУ, 2006. – 216 с.
34. Костенко, Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства [Текст] : навч. посібник / Т.Д. Костенко, Є.О.Підгора, В.С.Рижиков [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2007. — 400 с.
35. Козаченко, Г. В. Управління затратами підприємства [Текст] : монографія / Козаченко Г. В., Погорєлов Ю. С., Хлап'юнов Л. Ю., Макухін Г. А. – К. : Лібра, 2007. – 320 с.
36. Кушнір Л.А., Семенишена Н.В., Блинда В.В. Облік доходів і витрат діяльності підприємств // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету ; за ред. М.І. Бахмата. – Кам.-Под. 2007. – Вип. 15, т. 2. – С. 230-232.
37. Кужельний М. В. Організація обліку [Текст] : [підручник] / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : ЦУЛ, 2010. – 350 с.
38. Лахтіонова Л. А. Поняття категорії «витрати» відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності [Текст] / Л.А.Лахтіонова // Фінанси України. – 2010. - №8. – С. 67-80.
39. Лисенко, В. П. Системний підхід до процесу управління операційними витратами торговельних підприємств // Економіка, фінанси, право. – 2010. – №4. – С.23-27.
40. Максимова, В. Ф. Облік у галузях економіки [Текст] : навчальний посібник / В. Ф. Максимова. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 494 с.

41. Москальова, В. М. Основи охорони праці [Текст] : підручник / В. М. Москальова. – Київ : ВД «Професіонал», 2005. – 672 с.
42. Московчук А. Т. Аналітичне забезпечення управління витратами [Електронний ресурс] / А. Т. Московчук, В. І. Ліщук, І. О. Московчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_em/2008_5_2/Zbirnik_EM_08_2_42.pdf.
43. Нападовська, Л. В. Управлінський облік [Текст] : монографія / Л. В. Нападовська. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. – 450 с.
44. Орлова, В. К. Фінансовий облік [Текст] : навчальний посібник / В. К. Орлова. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 508 с.
45. Павловська, О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств [Текст] / О. В. Павловська // Фінанси України. – 2007. – №11. – С. 54-60.
46. Пантелійчук, Л. Формування облікової політики підприємства [Текст] / Л. Пантелійчук, І. Байло // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – №12. – С. 25-28.
47. Партин, Г. Оцінка концепції управління витратами суб'єктів господарювання // Регіональна економіка. – 2010. – № 2. – С. 33-38.
48. Пиріжок, С. Є. Затрати і витрати: проблеми трактування понять / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2009_1/stat26.pdf.
49. Півнюк, О. П. Економічна сутність та класифікація витрат в системі управління підприємством [Текст] / О. П. Півнюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2010. – №2. – С. 138-143.
50. Попович П. Я. Операційний аналіз: проблеми становлення та перспективи розвитку [Текст]: підручник / П. Я. Попович. – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – 167 с.
51. Пушкар, М. С. Теорія і практика формування облікової політики [Текст] : монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2009. – 260 с.

52. Рзаєва, Т. Г. Доходи та витрати: облік за міжнародними та національними стандартами [Текст] / Рзаєва Т. Г., Джулій Л. В., Слишинська О. В // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №5, Т.3. – С. 246-251.
53. Семенишена Н.В. Еволюція теорії витрат: роль і значення для обліку витрат виробництва // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. – 2012. – Вип. 1. – С. 318-322.
54. Семенишена Н.В., Слободян В.Д. Управління трансакційними витратами : алгоритмізація процесу. Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 червня 2010р.) / Відп. ред. З.В.Герасимчук. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2010. – С. 217-219.
55. Семенишена Н.В., Семенец И.В. Проблемные вопросы учета и отражения в отчетности расходов институциональных единиц аграрного сектора. Конкурентный потенциал региона: оценка и эффективность использования : Сборник статей II Международной научно-практической конференции (10-12 ноября 2011 г., Абакан, РФ) / отв. ред. Н.Ф.Кузнецова. – Абакан : Издательство ФГБОУ ВПО «Хакасский государственный университет им. Н.Ф.Катанова», 2011. – С. 263-264.
56. Семенишена Н.В., Семенец И.В. Эволюция теорий затрат: актуализация институционального подхода // Актуальные вопросы современной экономической науки : сборник докладов VIII-й Международной научной конференции (Липецк, Российская Федерация, 25 февраля 2012 г.) ; отв. ред. А.В.Горбенко. Липецк: Издательский центр «Гравис», 2012. – С.10-14.
57. Скрипник, М. І. Визначення сутності понять «витрати» та «затрати» [Електронний ресурс] / М.І.Скрипник. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2010_2/40.pdf.
58. Сльозко, Т. М. Організація обліку [Текст] : навч. посібник / Т. М. Сльозко. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 224 с.

59. Сопко, В. В. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посібник / В. В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2000. – 578 с.
60. Сопко, В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [Текст] : підручник / В. В. Сопко, В. П. Загородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 411 с.
61. Сук, Л. К. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : підручник / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Каравела, 2009. – 624 с.
62. Трофіменко, О. В. Значення аналізу стану підприємства в умовах ринкової економіки [Текст] / О. В. Трофіменко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – №10. – С. 152-159.
63. Хомин, П. Я. Звітність підприємств [Текст] : навч. посіб. / П. Я. Хомин, Г. П. Журавель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 656 с.
64. Франчук, Г. М. Основи охорони праці [Текст] : підручник / Г. М. Франчук, О. І. Запорожець, О. С. Протоєрейський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
65. Цал-Цалко, Ю. С. Фінансовий аналіз [Текст] : [підручник] / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
66. Цал-Цалко, Ю. С. Витрати підприємства [Текст] : [навч. посіб.] / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр навчальної літератури, 2002. – 656 с.
67. Черниш, С. С. Економічний аналіз [Текст] : [навч. посіб.] / Черниш С.С. - К. : Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
68. Чумаченко, М. Проблеми розвитку економічного аналізу діяльності підприємства [Текст] / М.Чумаченко // Наукові записки. – 2006. – №16. – С. 87–93.
69. Шандова, Н. В. Створення ефективної системи управління витратами підприємства [Текст] / Н.В.Шандова // Фінанси України. – 2010. – №7. – С. 26-27.
70. Шандова, Н. В. Методичні аспекти організації управління витратами // Фінанси України. – 2009. – №12. – С.37-40.

71. Шарманська, В. М. Первинна документація і реєстри бухгалтерського обліку [Текст] : навч.-метод. посіб. / За ред. Шарманської В. – К. : Знання, 2003. – 268 с.
72. Шумило, О. Ю. Шляхи вдосконалення аналізу та оцінки операційних, фінансових та інших витрат на підприємстві [Текст] / О.Ю.Шумило // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – №3. – С. 18-23.
73. Юрченко, К. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік витрат і звітність [Текст] / К.Юрченко // Вісник податкової служби України. – 2002. – №20. – С. 39-41.
74. Вахрушина, М. А. Бухгалтерский управленческий учет [Текст] : [учебник для студентов вузов, обучающихся по экон. специальностям]. – М. : Омега – Л, 2005. – 576 с.
75. Вернеке, Х. Расчет затрат для инженеров [Текст] / Ханс Вернеке, Ханс-Йорг Буллингер, Рольф Хихирт, Арно Фёгеле. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 307 с.
76. Данилочкина, Н. Г. Контроллинг как инструмент управления предприятием [Текст] / [Е. А. Ананькина, С. В. Данилочкин, Н. Г. Данилочкина и др., под ред. Н. Г. Данилочкиной]. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 2003. – 279 с.
77. Друри К. Управленческий и производственный учет [Текст] / Пер. с англ. : учебник / Друри К. – М. : ЮНИТА-ДАНА, 2003. – 1071 с.
78. Лебедев, В. Г. Управление затратами на предприятии [Текст] / Лебедев В. Г., Дроздова Т. Г., Кустарев В. П. – М. : Бизнес-пресса, 2008. – 560 с.
79. Николаева, С. А. Управленческий учет. Легенды и мифы [Текст] / С. А. Николаева, С. В. Шебек. – М. : Аудиторско-консалтинговая фирма «ЦБА», 2004. – 288 с.
80. Яругова, А. Управленческий учет: опыт экономически развитых стран. [Текст] / А.Яругова. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 240 с.